

МЕТОДИЧНИЙ ПІДХІД ЩОДО ДІАГНОСТИКИ ЕФЕКТИВНОСТІ ВИРОБНИЧО-ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

© 2014 ЖУКОВ А. В.

УДК 005.584

Жуков А. В. Методичний підхід щодо діагностики ефективності виробничо-господарської діяльності підприємства

У статті пропонуються розробки методичного підходу щодо діагностики ефективності виробничо-господарської діяльності підприємства, який, на відміну від існуючих, реалізується за етапами: аналіз зовнішнього середовища підприємства; аналіз внутрішнього середовища підприємства; визначення складових ефективності виробничо-господарської діяльності для проведення комплексної діагностики за напрямками: ефективністю підсистем виробничо-господарської діяльності підприємства, ефективністю використання окремих видів ресурсів і соціально-екологічною ефективністю; формування системи показників; дослідження тенденцій змін показників; визначення причинно-наслідкових залежностей між виділеними основними складовими ефективності для діагностування причин її рівня; діагностування відхилень значень показників від їх оптимальних значень; розроблення управлінського рішення щодо збереження та зростання ефективності виробничо-господарської діяльності підприємства.

Ключові слова: діагностика, ефективність, виробничо-господарська діяльність, методичний підхід, етапи, переваги, оптимальні значення показників.

Табл.: 8. Бібл.: 11.

Жуков Андрій Вячеславович – аспірант, кафедра економіки та оцінки майна підприємств, Харківський національний економічний університет (пр. Леніна, 9а, Харків, 61166, Україна)

E-mail: okydoky87@list.ru

УДК 005.584

UDC 005.584

Жуков А. В. Методический подход к диагностике эффективности производственно-хозяйственной деятельности предприятия

В статье предлагаются разработки методического подхода к диагностике эффективности производственно-хозяйственной деятельности предприятия, который, в отличие от существующих, реализуется по таким этапам: анализ внешней среды предприятия; анализ внутренней среды предприятия; определение составляющих эффективности производственно-хозяйственной деятельности для проведения комплексной диагностики по направлениям: эффективность подсистем производственно-хозяйственной деятельности предприятия, эффективность использования отдельных видов ресурсов и социально-экономической эффективности; формирование системы показателей; исследование тенденций изменений показателей; определение причинно-следственных зависимостей между выделенными основными составляющими эффективности для диагностирования причин ее уровня; диагностирование отклонений значений показателей от их оптимальных значений; разработка управленческого решения о сохранении и увеличении эффективности производственно-хозяйственной деятельности предприятия.

Ключевые слова: диагностика, эффективность, производственно-хозяйственная деятельность, методический подход, этапы, преимущества, оптимальные значения показателей.

Табл.: 8. Библ.: 11.

Жуков Андрей Вячеславович – аспирант, кафедра экономики и оценки имущества предприятия, Харьковский национальный экономический университет (пр. Ленина, 9а, Харьков, 61166, Украина)

E-mail: okydoky87@list.ru

Zhukov A. V. Methodical Approach to Diagnostics of Efficiency of Production Economic Activity of an Enterprise

The article offers developments of a methodical approach to diagnostics of efficiency of production economic activity of an enterprise, which, unlike the existing ones, is realised through the following stages: analysis of the enterprise external environment; analysis of the enterprise internal environment; identification of components of efficiency of production economic activity for carrying out complex diagnostics by the following directions: efficiency of subsystems of the enterprise production economic activity, efficiency of use of separate types of resources and socio-economic efficiency; scorecard formation; study of tendencies of change of indicators; identification of cause-effect dependencies between the main components of efficiency for diagnosing reasons of its level; diagnosing deviations of indicator values from their optimal values; development of a managerial decision on preserving and increasing efficiency of production economic activity of the enterprise.

Key words: diagnostics, efficiency, production economic activity, methodical approach, stages, advantages, optimal values of indicators.

Табл.: 8. Библ.: 11.

Zhukov Andriy V. – Postgraduate Student, Department of Economics and Evaluation of Enterprise Property, Kharkiv National University of Economics (pr. Lenina, 9a, Kharkiv, 61166, Ukraine)

E-mail: okydoky87@list.ru

Для розпізнавання перших ознак і природи криз, а також локалізації небажаних їх наслідків надзвичайно важливим є формування і використання ефективних інструментів оперативного управління, складовою частиною яких є методи і засоби діагностики, що здатні забезпечити завчасне попередження і подолання кризових ситуацій. Діагностика займає важливе місце в системі аналітично-інформаційного забезпечення управління підприємства. Її результати стають основою для реалізації функцій управління та розроблення обґрунтованого управлінського рішення. Діагностиці підлягають всі сфери діяльності підприємства, проте в пріоритеті є діагностика ефективності виробничо-господарської діяльності.

Діагностика ефективності виробничо-господарської діяльності промислового підприємства має здійснюватись в рамках загальної діагностики підприємства, її цілі та задачі повинні узгоджуватись з загальними цілями та задачами всієї системи управління на підприємстві, а аналіз результатів діагностики слід розглядати як основу для формування управлінських рішень. Задля організації та проведення діагностики ефективності виробничо-господарської діяльності промислового підприємства необхідно мати та керуватись методичними рекомендаціями. Дослідженню проблем діагностики ефективності виробничо-господарської діяльності промислового підприємства та розробками її методичних рекомендацій займались багато вчених як

ближнього зарубіжжя, так і дальнього, а саме: Бердникова Т. Б. [1], Воронкова А. Е. [2], Мельник М. В. [3], Герасимова Е. Б. [3], Баканов М. И. [4], Шеремет А. Д. [4, 5] та ін.

На основі узагальнення запропонованого теоретичного підходу [6], проведеного аналізу ефективності виробничо-господарської діяльності підприємств рекомендується здійснювати діагностику ефективності виробничо-господарської діяльності за такими етапами.

1. Проведення аналізу зовнішнього середовища підприємства. При цьому слід враховувати, що зовнішнє середовище підприємства наразі характеризується підвищеною складністю та мінливістю. У загальній діагностиці слід враховувати фактори зовнішнього середовища, від яких залежить загальна ефективність діяльності підприємства, а саме: економічні, політичні, технологічні, соціальні, конкурентні, ринкові та міжнародні [7]. Кожний з факторів для кожного окремого підприємства діє або позитивно, що відкриває нові можливості для підвищення рівня ефективності діяльності, або негативно, що стримує розвиток і функціонування діяльності підприємства та призводить до зниження досягнутих рівнів показників ефективності.

У 2013 р. збереглась тенденція ослаблення впливу на формування ВВП України промислових підприємств: частка промисловості в загальному обсязі чистого прибутку складала тільки 5,8%, рентабельність активів – 0,15%, а 39,7% промислових підприємств зазнали збитків.

Загальний стан вітчизняних машинобудівних підприємств характеризується такими рисами: зростанням імпорту в Україну більш конкурентоспроможної машинобудівної продукції завдяки відновленню споживчого попиту з боку реального сектора і домогосподарств за умови поліпшення кредитування і стабілізації фінансової системи; витісненням вітчизняних виробників машинобудівної промисловості з внутрішнього ринку та скорочення їхньої частки на світових ринках через нездатність швидко адаптуватись до змін світової кон'юнктури; поглиблення науково-технологічного відставання виробництва на підприємствах вітчизняного машинобудування від світових лідерів і «консервування» застарілих технологічних укладів. Деякі підгалузі вітчизняного машинобудування, а саме: літако- і суднобудування, космічна, військова техніка та озброєння є конкурентоспроможними на міжнародному ринку. Однак їх експортні можливості залишаються недостатньо реалізованими.

На діяльність підприємства впливають і умови функціонування в регіонах. Підприємства вітчизняного машинобудівного комплексу територіально зосереджені в усіх областях. Особливо виділяється вісім великих машинобудівних міст: Харків, Київ, Дніпропетровськ, Запоріжжя, Одеса, Львів, Донецьк, Луганськ. Виходячи з територіальної спеціалізації та комплексного розвитку, в Україні сформувалось сім машинобудівних районів [8]: Харківський – спеціалізація на енергетичному, транспортному,

тракторному, сільськогосподарському машинобудуванні та випуску електротехніки і приладів; Придніпровський – з провідними галузями важкого і середнього машинобудування, верстатів, транспортних, енергетичних, електротехнічних і сільськогосподарських машин, наукоємної космічної техніки; Донецький – виготовлення переважно металомісткого обладнання: машин і устаткування для вугледобутку та чорної металургії, транспортних засобів; Центральньо-український – випуск верстатів, устаткування для хімічної і будівельної індустрії, транспортних засобів, електротехнічних машин, приладів, ЕОМ; Подільський – розвиток сільськогосподарського й електротехнічного машинобудування, верстатів і приладобудування; Західноукраїнський – приладобудування, виробництво телевізорів, верстатів, підйомно-транспортних машин, автобусів, вантажних несучих конвеєрів, вантажопасажирських автомобілів, товарів електроніки, сільськогосподарських машин; Південний – спеціалізація на випуск суден, верстатів, сільськогосподарських машин, кранів, приладів, кіноапаратів.

Відомо, що в Харківській області зосереджено близько 1/5 машинобудування України, а Харків є одним з найбільших машинобудівних центрів країни.

У структурі обсягів реалізації машинобудування переважає продукція підприємств із виробництва машин та устаткування, питома вага якої становить 43,2% обсягу реалізації галузі. Серед цих підприємств: ВАТ «Турбоатом», ДП «Завод ім. В. О. Малишева», ВАТ «Світло шахтаря», ВАТ «ХТЗ», ЗАТ «ЛКМЗ», ВАТ «Харківський верстатобудівний завод» та ін.

Підприємства з виробництва електричного, електронного та оптичного устаткування реалізують 35,2% продукції галузі. До них відносяться: ДП «ХЕМЗ», ДП «Завод «Електроважмаш», ВАТ «Укрелектромаш», ПАТ «Електромашина», ДП «Радіозавод «Протон», Харківський державний приладобудівний завод ім. Т. Г. Шевченка, ЗАТ завод «Південкабель», ВАТ «Конектор» та ін.

Аналіз функціонування підприємств ВАТ «Світло шахтаря», ПАТ «Укрелектромаш», ПАТ «Автрамат», ВАТ «Завод ім. Фрунзе» та ВАТ «Харківський підшипниковий завод» показав, що спільними проблемами для машинобудівних підприємств є відновлення основного капіталу на основі використання інноваційних технологій і реалізації вітчизняних наукових розробок, подальшої зміни структури товарного виробництва й розвитку інвестиційного машинобудування, забезпечення конкурентоспроможності кінцевої продукції. Проблеми розвитку машинобудування є частиною загальних проблем економіки, які потребують вирішення на нових засадах інноваційного соціально-економічного розвитку країни.

Зміст першого етапу проведення діагностики ефективності виробничо-господарської діяльності представлений в *табл. 1*.

Таблиця 1

Назва етапу	Завдання	Вхідні дані	Методи виконання завдання	Результати вирішення
Проведення аналізу зовнішнього середовища підприємства	Визначення стану зовнішнього середовища, зовнішніх факторів, що впливають на діяльність підприємства	Дані офіційної статистики	Теоретико-логічний аналіз, графічний метод	Узагальнення основних факторів зовнішнього середовища, що впливають на діяльність підприємства

2. Проведення загальної діагностики діяльності підприємства, яка передбачає аналіз внутрішнього середовища підприємства. Дану процедуру рекомендується проводити за напрямками: маркетинг, фінанси, виробництво, кадрі, організаційна культура та імідж підприємства [9, с. 166 – 168]. Для діагностики за напрямком маркетинга слід аналізувати частку на ринку, конкурентоспроможність, асортимент і якість випущеної продукції, сегментація ринку і типологія споживача. Аналіз фінансового стану підприємства здійснюється за показниками структури капіталу підприємства за його розміщенням і джерелами утворення, ефективності та інтенсивності використання капіталу, платоспроможності та кредитоспроможності підприємства, запасу фінансової стійкості підприємства. Аналіз внутрішніх факторів передбачає аналіз ціноутворення, аналіз поставки вировини і матеріалів, взаємодії з поставщиками, стану виробничого парку обладнання на підприємстві, його продуктивності, можливості розширення ринку, ефективності системи контролю якості, проектування технологічного процесу, його модернізації. До складу найважливіших факторів відноситься людський фактор. Аналіз даного фактору слід виконувати за показниками використання персоналу, робочого часу, продуктивності праці, відносні показники витрат на заробітну працю. Важливим фактором, що характеризує внутрішній стан підприємства, є культура підприємства та його імідж. Це проявляється в характері та змісті ухвалюваних управлінських рішень.

Вивчення і аналіз внутрішнього середовища підприємства має за мету виявлення переваг і недоліків у роботі підприємства, ранжування їх за ступенем важливості для негайного реагування, розроблення системи заходів для усунення негараздів та виявлення резервів підвищення ефективності.

Зміст другого етапу проведення діагностики ефективності виробничо-господарської діяльності представлений в табл. 2.

3. Визначення складових ефективності виробничо-господарської діяльності для проведення комплексної діагностики її за відповідними напрямками. Рекомендується ефективність виробничо-господарської діяльності підприємства досліджувати за трьома складовими: ефективністю підсистем виробничо-господарської діяльності підприємства, що визначається отриманими результатами, які відображають досягнення цілей розвитку цих підсистем та

конкурентний успіх на ринку; ефективністю використання окремих видів ресурсів, яка характеризується співвідношенням обсягу випуску продукції або прибутку від виробничо-господарської діяльності до відповідної величини ресурсів (окремих видів або окремими видами витрат, пов'язаними з робочою силою, з використанням основних фондів або оборотних коштів); соціально-екологічною ефективністю, яка характеризується рівнем виконання соціально-екологічних зобов'язань підприємства [10]. Зміст третього етапу проведення діагностики ефективності виробничо-господарської діяльності представлений в табл. 3.

4. Формування системи показників ефективності виробничо-господарської діяльності підприємства. На цьому етапі слід здійснювати відбір показників, конкретизацію методики їх розрахунку і джерел інформації досягнутих значень.

Система окремих показників для діагностики має відповідати таким критеріям: *повноті*, тобто змістовно розкривати виробничо-господарську діяльність; *дієвості* (операційності), тобто сприяти розробці та прийняттю ефективних рішень; *дотримання декомпозиції*, тобто здатності розкласти систему, що складається з великої кількості показників, на невеликі групи для зручності одночасної роботи з ними; *ненадлишковості* – для уникнення дублювання при оцінюванні ситуації за обмеженою кількістю показників; *порівняності статистичних показників* у часі й просторі в одиницях виміру; *точності й достовірності вихідної інформації*, на підставі якої розраховуються показники. Діагностику можна проводити як за абсолютними, так і за відносними показниками, але останні об'єктивніше оцінюють явища та процеси в економіці.

Отже, для універсальності та доброго налаштування на реальні умови діяльності конкретного промислового підприємства система відносних показників діагностики ефективності виробничо-господарської діяльності промислового підприємства має бути структурована за складовими: ефективністю підсистем виробничо-господарської діяльності підприємства (X), ефективністю використання окремих видів ресурсів (Y) і соціально-екологічною ефективністю (Z). Кожну зі складових слід виражати такою діагностичною системою показників: частка внутрішнього ринку (x_1); рентабельність інвестицій (x_2); рентабельність інноваційних заходів (x_3); рентабельність

Таблиця 2

Назва етапу	Завдання	Вхідні дані	Методи виконання завдання	Результати вирішення
Проведення загальної діагностики діяльності підприємства	Визначення стану внутрішнього середовища підприємства	Дані звітності підприємства	Теоретико-логічний аналіз, графічний метод	Узагальнення основних характеристик діяльності підприємства в цілому

Таблиця 3

Назва етапу	Завдання	Вхідні дані	Методи виконання завдання	Результати вирішення
Визначення складових ефективності виробничо-господарської діяльності	Визначення складових ефективності виробничо-господарської діяльності	Методики оцінки ефективності діяльності, роботи вчених та практиків	Теоретико-логічний аналіз	Рекомендується ефективність виробничо-господарської діяльності підприємства досліджувати за трьома складовими

продаж продукції (x_4); рентабельність виробництва і збуту (x_5); частка експорту (x_6); коефіцієнт фінансової автономії (x_7); коефіцієнт абсолютної ліквідності (x_8); коефіцієнт підвищення кваліфікації персоналу (x_9); ефективність витрат на інформатизацію та програмне забезпечення (x_{10}); рентабельність активів (y_1); рентабельність оборотних засобів (y_2); рентабельність власного капіталу (y_3); темп зростання продуктивності праці (y_4); абсолютне вивільнення (-), приріст (+) трудових ресурсів (y_5); рентабельність матеріальних витрат (y_6); економія (-), приріст (+) матеріальних витрат (y_7); фондвідача (y_8); економія (-), приріст (+) основних виробничих фондів (y_9); коефіцієнт оборотності (y_{10}); вивільнення (-), додатковий приріст (+) оборотних активів (y_{11}); частка витрат, що направляються на соціальний розвиток працівників (z_1), коефіцієнт розвитку екологічного механізму (z_2) [10].

Зміст четвертого етапу проведення діагностики ефективності виробничо-господарської діяльності представлений у *табл. 4*.

5. Обґрунтування та застосування аналітичних інструментів проведення діагностики ефективності виробничо-господарської діяльності підприємства для дослідження тенденцій змін показників. Виявлення тенденцій змін значень показників за допомогою інструментів описової статистики.

Для визначення складу інструментів діагностики ефективності виробничо-господарської діяльності підприємства доцільно розглянути інструменти, які використовуються при розробленні управлінських рішень в економіці та при проведенні економічного аналізу.

При розробленні управлінських рішень виділяють інструменти: аналітичні статистичні, математичного програмування, евристичні, активізуючі, експертні, методи сценаріїв і метод дерева рішень [10]. Аналітичні методи

основуються на роботі керівника або фахівця з набором аналітичних співвідношень. Доцільність першочергового використання інструментів описової статистики для проведення діагностики ефективності виробничо-господарської діяльності підприємства пояснюється можливістю завдяки даному інструменту «побачити всю картину» та поглибитись в деталях [11].

Зміст п'ятого етапу проведення діагностики ефективності виробничо-господарської діяльності представлений у *табл. 5*.

Обчислені статистичних характеристик, що є показниками положення, які описують положення значень величини ознаки на числовій осі, показниками розкиду та показниками форми розподілу значень показників ефективності виробничо-господарської діяльності, графічних засобів, що описують закон розподілу значень економічних показників показав, що тенденція їх змін різна. Розподіл значень показників ефективності виробничо-господарської діяльності підприємств, що досліджувались, близький до нормального закону тільки в частці внутрішнього ринку, рентабельності інвестицій, рентабельності інноваційних заходів, рентабельності продаж продукції, рентабельності виробництва і збуту, частці експорту, коефіцієнта фінансової автономії, рентабельності активів, рентабельності власного капіталу, темпів зростання продуктивності праці, абсолютного вивільнення (-), приріст (+) трудових ресурсів, вивільнення (-), додатковий приріст (+) оборотних активів, коефіцієнта розвитку екологічного механізму.

6. Обґрунтування та застосування інструментів визначення причинно-наслідкових залежностей між виділеними основними складовими ефективності: ефективністю підсистем виробничо-господарської діяльності підприємства, ефективністю використання окремих видів

Таблиця 4

Назва етапу	Завдання	Вхідні дані	Методи виконання завдання	Результати вирішення
Формування системи показників ефективності виробничо-господарської діяльності підприємства	Обґрунтувати вибір показники для включення їх в систему показників ефективності виробничо-господарської діяльності підприємства	Методики оцінки ефективності діяльності, роботи вчених та практиків	Теоретико-логічний аналіз	Рекомендується склад показників ефективності виробничо-господарської діяльності підприємства

Таблиця 5

Назва етапу	Завдання	Вхідні дані	Методи виконання завдання	Результати вирішення
5.1. Обґрунтування аналітичних інструментів для дослідження тенденцій змін показників	Обґрунтувати вибір аналітичного інструменту для дослідження тенденцій змін показників ефективності виробничо-господарської діяльності підприємства	Роботи вчених та практиків	Теоретико-логічний аналіз	Рекомендуються інструменти описової статистики для дослідження тенденцій змін показників
5.2. Застосування аналітичних інструментів для дослідження тенденцій змін показників	Виявити тенденції змін значень показників ефективності виробничо-господарської діяльності підприємства	Значення показників підприємств, що досліджувались, за п'ять останніх років	Інструменти описової статистики	Виявлені тенденції змін значень показників, опис розподілу значень показників протягом п'яти років

ресурсів і соціально-екологічною ефективністю та їх показниками для діагностування причин рівня ефективності виробничо-господарської діяльності. Аналіз робіт фахівців з використання інструментів багатовимірного статистичного аналізу показав, що саме канонічний аналіз дозволяє провести ранжування ознак або показників за силою впливу та визначити механізм взаємозв'язку між складовими та показниками ефективності [11]. Тому для визначення причинно-наслідкових залежностей між виділеними основними складовими ефективності та їх показниками рекомендується застосовувати канонічний аналіз (табл. 6).

Розроблені моделі канонічного аналізу для підприємств, що досліджувались, підтвердили існування окремого взаємозв'язку між показниками, що слід ідентифікувати як механізм взаємодії в діагностичній системі ефективності виробничо-господарської діяльності. Визначення цього механізму забезпечує діагностику ефективності виробничо-господарської діяльності підприємства об'єктивною аналітичною основою для виявлення причин негативного стану, шляхів подолання негативних тенденцій, виявлення резервів розвитку підприємства.

7. Діагностування відхилень значень показників ефективності виробничо-господарської діяльності від оптимальних значень. Для діагностування стану ефективності виробничо-господарської діяльності підприємства має бути відомим максимальне значення загального критерія ефективності, який обчислений з врахуванням механізму взаємозв'язку між діагностичними показниками, що моделюється частковими критеріями та реальні умови функціонування підприємства. Оптимальні значення діагностичних показників можна отримати при розв'язанні багатокритеріальної оптимізаційної задачі. Однією з пере-

ваг даної задачі є визначення оптимального стану ефективності виробничо-господарської діяльності підприємства, що описується не обов'язково одночасно високими значеннями показників, але таких, що не суперечать один одному. Це є основним принципом застосування результатів діагностики при формуванні дієвого управлінського рішення щодо управління ефективністю виробничо-господарської діяльності підприємства.

Для розв'язування багатокритеріальної оптимізаційної задачі управління ефективністю виробничо-господарської діяльності підприємства рекомендовано в якості цільової функції вибрати рентабельність продаж продукції (x_1), яку слід максимізувати, а за іншими показниками, структурованими за трьома складовими ефективності, сформувані часткові або окремі критерії досягнення ефективності. Шукати оптимальне співвідношення значень показників слід з урахуванням існуючих обмежень, визначених за допомогою інструментів описової статистики.

На основі порівняння досягнутих значень діагностичних показників ефективності виробничо-господарської діяльності підприємства з визначеними оптимальними значеннями моніториться допустимість відхилень (табл. 7).

8. Розроблення управлінського рішення щодо збереження та зростання ефективності виробничо-господарської діяльності підприємства. На даному етапі діагностики здійснюють контроль результатів діагностики для недопущення ситуації, коли за помилковими результатами діагностики можуть розробляти управлінські рішення.

З'ясування причин відхилень досягнутих значень діагностичних показників від оптимальних, що вийшли за межі допустимості, є початковою процедурою розроблення управлінського рішення щодо збереження та зростання

Таблиця 6

Назва етапу	Завдання	Вхідні дані	Методи виконання завдання	Результати вирішення
6.1. Обґрунтування інструментів визначення причинно-наслідкових залежностей між виділеними основними складовими ефективності	Обґрунтувати вибір інструментів визначення причинно-наслідкових залежностей між виділеними основними складовими ефективності	Роботи вчених і практиків	Теоретико-логічний аналіз	Рекомендується канонічний аналіз для визначення причинно-наслідкових залежностей між виділеними основними складовими ефективності
6.2. Застосування канонічного аналізу для визначення причинно-наслідкових залежностей між виділеними основними складовими ефективності	Визначити причинно-наслідкові залежності між виділеними основними складовими ефективності та їх показниками	Значення показників підприємств, що досліджувались, за п'ять останніх років	Канонічний аналіз	Визначений механізм взаємозв'язку між показниками ефективності виробничо-господарської діяльності підприємства

Таблиця 7

Назва етапу	Завдання	Вхідні дані	Методи виконання завдання	Результати вирішення
Діагностування відхилень значень показників ефективності виробничо-господарської діяльності від оптимальних значень	Визначити відхилення значень показників ефективності виробничо-господарської діяльності від оптимальних значень	Значення діагностичних показників підприємств, результати обчислень описової статистики, канонічного аналізу, регресійного аналізу	Методи багатокритеріальної оптимізації	Оптимальні значення діагностичних показників ефективності виробничо-господарської діяльності підприємства, обчислені відхилення досягнутих значень показників від оптимальних

ефективності виробничо-господарської діяльності підприємства. Розробленням заходів щодо коригування негативних змін значень діагностичних показників має займатися відділ контролю, якщо він має місце на підприємстві або бухгалтері, що ведуть управлінський облік, контролери (табл. 8).

10. Малярець Л. М. Математико-статистичні інструменти діагностики ефективності виробничо-господарської діяльності підприємства / Л. М. Малярець, А. В. Жуков // Економіка розвитку: науковий журнал – 2013. – № 3 (67). – С. 122 – 127.

Таблиця 8

Назва етапу	Завдання	Вхідні дані	Методи виконання завдання	Результати вирішення
Розроблення управлінського рішення щодо збереження та зростання ефективності виробничо-господарської діяльності підприємства	Розробити управлінське рішення щодо збереження та зростання ефективності виробничо-господарської діяльності підприємства	Відхилення досягнутих значень діагностичних показників від оптимальних	Аналітичні методи порівняння	Обгрунтоване управлінське рішення щодо збереження та зростання ефективності виробничо-господарської діяльності підприємства

Дієвість ухваленого управлінського рішення за результатами діагностики залежить від доведення його до відповідальних осіб, що мають виконувати його та здійснювати заходи щодо корегування негативних змін значень показників, пошук резервів зростання.

Розроблений методичний підхід щодо діагностики ефективності виробничо-господарської діяльності підприємства має переваги: 1) він є науково обгрунтований за теорією та пройшов практичну перевірку на підприємствах Харківського регіону; 2) має комплексний характер тобто охоплює всі підсистеми виробничо-господарської діяльності підприємства, використання ресурсів підприємства та містить соціально-екологічну ефективність; 3) ґрунтується на оптимальних значеннях показників, визначених з урахуванням декількох критеріїв ефективності та реальних умов функціонування підприємства.

Таким чином, на основі розробленого методичного підходу до діагностики ефективності виробничо-господарської діяльності підприємства забезпечується комплексне його управління, визначення шляхів подальшого функціонування та розвитку.

ЛІТЕРАТУРА

- Бердникова Т. Б.** Анализ и диагностика финансово-хозяйственной деятельности предприятия / Т. Б. Бердникова. – М.: Инфра-М, 2007. – 215 с.
- Діагностика стану підприємства: теорія і практика**: монографія / За заг. ред. А. Е. Воронкової. – Х.: ВД «НЖЕК», 2006. – 448 с.
- Мельник М. В.** Анализ финансово-хозяйственной деятельности предприятия / М. В. Мельник, Е. Б. Герасимова. – М.: Форум, 2008. – 192 с.
- Шеремет А. Д.** Теория экономического анализа / А. Д. Шеремет. – 3-е изд., доп. – М.: Инфра-М, 2011. – 352 с.
- Баканов М. И.** Теория экономического анализа / М. И. Баканов, М. В. Мельник, А. Д. Шеремет. – 5-е изд., перераб. и доп. – М.: Финансы и статистика, 2005. – 536 с.
- Жуков А. В.** Сучасні теоретичні засади формування ефективності виробничо-господарської діяльності підприємства / А. В. Жуков // Бізнес Інформ. – 2013. – № 1. – С. 228 – 231.
- Мескон М. Х.** Основы менеджмента / М. Х. Мескон, Ф. Хедоури, М. Альберт / Пер. с англ. – М.: Дело, 1997. – 704 с.
- Офіційний сайт ДЕРЖКОМСТАТУ України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.ukrstat.gov.ua
- Юкаева В. С.** Управленческие решения: учеб. пособие / В. С. Юкаева. – М.: Изд. Дом «Дашков и К», 1999. – 292 с.

11. Пономаренко В. С. Аналіз даних у дослідженнях соціально-економічних систем: монографія / В. С. Пономаренко, Л. М. Малярець; Харківський національний економічний ун-т. – Х.: ВД «НЖЕК», 2009. – 432 с.

REFERENCES

- Berdnikova, T. B. *Analiz i diagnostika finansovo-khoziaystvennoy deiatelnosti predpriiatiia* [Analysis and diagnosis of the financial and economic activity of the enterprise]. Moscow: Infra-M, 2007.
- Bakanov, M. I., Melnik, M. V., and Sheremet, A. D. *Teoriia ekonomicheskogo analiza* [Theory of Economic Analysis]. Moscow: Finansy i statistika, 2005.
- Diahnostyka stanu pidpriyemstva: teoriia i praktyka* [Diagnosis of the enterprise: theory and practice]. Kharkiv: INZhEK, 2006.
- Melnik, M. V., and Gerasimova, E. B. *Analiz finansovo-khoziaystvennoy deiatelnosti predpriiatiia* [Analysis of financial and economic activity of the enterprise]. M: Forum, 2008.
- Meskon, M. Kh., Khedouri, F., and Albert, M. *Osnovy menedzhmenta* [Fundamentals of Management]. Moscow: Delo, 1997.
- Maliarets, L. M., and Zhukov, A. V. "Matematyko-statystychni instrumenty diahnostyky efektyvnosti vyrobnycho-hospodarskoi diialnosti pidpriyemstva" [Mathematical and statistical tools diagnostic efficiency of production and business enterprises]. *Ekonomika rozvytku*, no. 3 (67) (2013): 122-127.
- Oftsiniy sait DERZhKOMSTATu Ukrainy. <http://www.ukrstat.gov.ua>
- Ponomarenko, V. S., and Maliarets, L. M. *Analiz danykh u doslidzhenniakh sotsialno-ekonomichnykh system* [The analysis of data in studies of socio-economic systems]. Kharkiv: INZhEK, 2009.
- Sheremet, A. D. *Teoriia ekonomicheskogo analiza* [Theory of Economic Analysis]. Moscow: Infra-M, 2011.
- Yukaeva, V. S. *Upravlencheskie resheniia* [Management decisions]. Moscow: Dashkov i K, 1999.
- Zhukov, A. V. "Suchasni teoretichni zasady formuvannya efektyvnosti vyrobnycho-hospodarskoi diialnosti pidpriyemstva" [Modern theoretical base of the efficiency of production and business enterprises]. *Biznes Inform*, no. 1 (2013): 228-231.